

חוברת תרגול

כסף בראש – שיעורי חינוך פיננסי לכיתה ט'

מסלול: כיתה ט' עולים חדשים

יצרה: רוית ראש בן ישי

שם: _____ כיתה: _____

איך עובדים עם החוברת?

- קוראים את דף התזכורת.
- שלב א' – מזהים ומתאימים · שלב ב' – מבינים ובוחרים · שלב ג' – מיישמים וכותבים.
- חזרה מסכמת ו־ בדיקה עצמית בסוף.
- רוצים עוד? המשחקים באתר: chinuch-finansi-tet-shiurim.sites.tab.bot

מילון המילים החשובות

	מילה	פירוש	כתבו את המילה	בשפה שלי
	ריבית	תוספת כסף: מקבלים על חיסכון, משלמים על הלוואה		
	אשראי	כסף שלוקחים עכשיו ומחזירים אחר כך		
	חובה	כסף שיוצא מהחשבון		
	זכות	כסף שנכנס לחשבון		
	יתרה	כמה כסף יש בחשבון עכשיו		
	הונאה	שקר כדי לקחת כסף או פרטים		
	סיסמה	מילה סודית לכניסה לחשבון		
	תקציב	תוכנית: כמה נכנס וכמה יוצא		
	חיסכון	כסף ששומרים לעתיד		
	הלוואה	כסף שמקבלים ומחזירים בתשלומים		
	אינפלציה	המחירים עולים – הכסף קונה פחות		
	מבצע	מחיר מוזל לזמן קצר		
	עמלה	תשלום לבנק על שירות		
	הטיה	טעות קבועה בחשיבה		

תזכורת – מה למדנו?

שיעור 1: קבלת החלטות – רציונלי מול רגשי

- להבחין בין צורך לרצון ובין החלטה רציונלית להחלטה רגשית
- להכיר את מושג העלות האלטרנטיבית ולהשתמש בו
- לזהות 6 הטיות חשיבה נפוצות בהחלטות כספיות
- להפעיל מודל של 6 שלבים לקבלת החלטה
- עיגון – המספר הראשון שאנחנו רואים משפיע על השיפוט ("היה 400, עכשיו 199!").

שיעור 2: איך מוכרים לנו – סודות הסופר והקניון

- לזהות טכניקות שיווק בסופרמרקט, בקניון ובעולם הדיגיטלי
- להבין למה קנייה משמחת לזמן קצר בלבד
- להכיר את רעיון דחיית הסיפוקים ואסטרטגיות לתרגל אותו
- לחשב מחיר ליחידה כדי להשוות בין מבצעים
- מוצרי יסוד בסוף החנות – כדי שנעבור ליד הרבה מדפים בדרך.

שיעור 3: הונאות צרכניות וצרכנות בטוחה ברשת

- להבחין בין פישינג, סמישינג, הונאה טלפונית והנדסה חברתית
- לזהות 7 סימני אזהרה בהודעה חשודה
- להכיר כללי אבטחת מידע: סיסמה חזקה, אימות דו־שלבי, עדכונים
- לדעת מה עושים אם נפלו בפח
- פישינג (דיוג) – דואר אלקטרוני מתחזה לגוף מוכר, עם קישור לאתר מזויף.

שיעור 4: עוזר דיגיטלי חכם – בינה מלאכותית ככלי לבדיקת כסף

- להבין מה עוזר בינה מלאכותית יכול לעשות בתחום הכסף – ומה לא
- לנסח בקשה (פרומפט) ברורה לבדיקת הצעה או בניית תקציב
- לבדוק תשובה: לחשב בעצמנו, להשוות למקור אמין ולזהות טעויות
- לשמור על פרטיות – לא להזין מידע אישי ופיננסי
- מחשבון ביד : 12 × 99 = 1,188 ₪. ההפרש: 89 ₪. האם העוזר חישב נכון?

שיעור 5: הבנק המסחרי – שירותים, אמצעי תשלום ותדפיס חשבון

- להסביר את תפקיד הבנק המסחרי כמתווך בין מפקידים ללווים
- להשוות בין אמצעי תשלום: מזומן, כרטיס חיוב מיידי, כרטיס אשראי, אפליקציה, הוראת קבע
- לקרוא תדפיס חשבון: חובה, זכות, יתרה, תאריך ערך
- להכיר סוגי אשראי ולהבין מה זו מסגרת ומה המחיר של "מינוס"
- קל לשלוט, אבל עלול ללכת לאיבוד

שיעור 6: ערך הזמן של הכסף – ריבית פשוטה, ריבית דריבית ופריים

- להסביר את ערך הזמן של הכסף
- לחשב ריבית פשוטה וריבית דריבית ולהשוות ביניהן
- להבין מהי ריבית הפריים ואיך היא קשורה לריבית הבנק המרכזי
- לנתח מקרים של חיסכון מול הלוואה בעזרת מחשבונים
- מה הפתיע אתכם בהשוואה בין ריבית פשוטה לריבית דריבית?

שיעור 7: הבנק המרכזי – יציבות מחירים ומדיניות ריבית

- למנות את תפקידי הבנק המרכזי ולהבחין בינו לבין בנק מסחרי
- להסביר מהי אינפלציה ולמה יציבות מחירים חשובה
- לתאר את שרשרת ההשפעה של שינוי ריבית על המשק
- לנתח מצבים ולהציע איזו החלטת ריבית מתאימה
- שמירה על יציבות מחירים – המטרה המרכזית (בישראל נקבע יעד של אינפלציה בטווח של 1%–3% בשנה).

שיעור 8: סיכום ופרויקט – בונים משחק פיננסי

- לחזור על 10 מושגי מפתח מכל היחידה ולקשר ביניהם
- לתכנן משחק לימודי פיננסי: מושגים, דילמות, הוראות ושאלות רפלקציה
- לשחק במשחק הלוח ובמשחק הדיגיטלי ולתת משוב לקבוצות אחרות
- לרפלקט על הלמידה ועל ההרגלים הכספיים האישיים
- עלות אלטרנטיבית – הערך של מה שוויתרנו עליו.

מצגת היחידה – כל השיעורים

- מצגת אחת לכל היחידה – 87 שקפים לפי שיעורים. מעבר: חיצים במקלדת, החלקה או הכפתורים. מצב הקרנה ממלא את המסך.
- להבחין בין צורך לרצון ובין החלטה רציונלית להחלטה רגשית
- להכיר את מושג העלות האלטרנטיבית ולהשתמש בו
- לזהות 6 הטיות חשיבה נפוצות בהחלטות כספיות
- להפעיל מודל של 6 שלבים לקבלת החלטה

מחשבונים: ריבית פשוטה מול דריבית, הלוואה וחיסכון

- כמה משלמים או מקבלים בסך הכול?
- מה ההפרש בין האפשרויות – ומה הוא "קונה" לנו (זמן? ביטחון?)
- מה יקרה אם הריבית תעלה בנקודת אחוז אחת? נסו במחשבון.
- מה ההמלצה שלכם – ולמה?

סימולטור: קוראים תדפיס חשבון

- בנק הדוגמה בע"מ · חשבון עו"ש · נועם · ספטמבר (כל הנתונים דמיוניים)
- משיכת מזומן מכספומט
- העברה – מתנה מסבתא
- הוראת קבע – חוג כדורסל
- כרטיס חיוב מיידי – חנות ספרים

מילון המושגים הפיננסיים

- חיפוש מושג:

"מסע הכסף" – ערכת משחק לוח להדפסה

- 2–5 שחקניות ושחקנים (או קבוצות). צריך: הלוח, קוביה, כלי משחק (מחק, פקק), 40 מטבעות נייר וחפיסות הקלפים.
- כל אחד מתחיל עם 10 מטבעות ביד ו־0 בבנק. מטילים קוביה ומתקדמים עם כיוון החיצים.
- מושג: שחקן אחר שולף קלף מושג ומקריא את ההגדרה. מנחשים את המושג (+2) או עונים על השאלה שבקלף (+1).
- דילמה: שולפים קלף דילמה, בוחרים אפשרות ומנמקים בקול. הניקוד לפי הקלף. אם הקבוצה משתכנעת מהנימוק – עוד +1.
- אירוע: שולפים קלף אירוע ועושים מה שכתוב.

שלב א' – מזהים ומתאימים

תרגיל 1: התאמה: הטיות חשיבה ומושגי החלטה

כתבו ליד כל פריט את האות של בן הזוג המתאים.

פריט	האות	בן הזוג
1. עיגון	____	א. "אני תמיד מנחש נכון – אשים את כל החיסכון בהגרלה"
2. אפקט העדר	____	ב. מוציאים היום את כל דמי הכיס, למרות שחוסכים לטיול בקיץ
3. הטיית ההווה	____	ג. הכסף שהוצאתי על ההופעה – זה כסף שלא הלך לאופניים
4. שנאת הפסד	____	ד. "היה 400 ₪, עכשיו רק 199 ₪!" – המחיר הראשון גורם למבצע להיראות מצוין
5. עלות שקועה	____	ה. "כל הכיתה קנתה את הנעליים האלה, אז גם אני חייב/ת"
6. הטיית אישור	____	ו. אוכל וציוד לבית הספר מול אוזניות חדשות כשהישנות עובדות
7. אפקט המסגור	____	ז. ממשיכים לשלם על מנוי לא נחוץ רק כי "כבר שילמנו חצי שנה"
8. ביטחון יתר	____	ח. "90% מהלקוחות מרוצים" נשמע טוב יותר מ"10% לא מרוצים"
9. עלות אלטרנטיבית	____	ט. קוראים רק ביקורות טובות על הטלפון שכבר החלטנו לקנות
10. צורך מול רצון	____	י. לא מוכרים כרטיס שלא נשתמש בו, כי "חבל להפסיד" את מה ששילמנו

תרגיל 2: זכות או חובה? מיון פעולות בחשבון

מיינו את המילים ממאגר המילים לטבלה.

מאגר מילים: מענק מצטיינים שהופקד לחשבון · עמלת פעולה · הוראת קבע לחוג · משכורת מעבודה בחופש · חיוב חודשי של כרטיס אשראי · הפקדת שיק · משיכת מזומן מכספומט · ריבית זכות על פיקדון · העברה מסבתא ליום הולדת · ריבית חובה על מינוס · קבלת כסף מחבר באפליקציית תשלום · תשלום בכרטיס חיוב מיידי בקנטינה · העברה בנקאית לחנות ברשת · החזר כספי על מוצר שהוחזר

זכות – כסף נכנס	חובה – כסף יוצא

תרגיל 3: התאמה: מושגי המפתח של היחידה

כתבו ליד כל פריט את האות של בן הזוג המתאים.

פריט	האות	בן הזוג
1. עלות אלטרנטיבית	____	א. הגבול שעד אליו מותר להיות במינוס
2. הטיה קוגניטיבית	____	ב. עלייה כללית ומתמשכת ברמת המחירים
3. דחיית סיפוקים	____	ג. ריבית בסיס: ריבית הבנק המרכזי ועוד 1.5 נקודות אחוז
4. מחיר ליחידה	____	ד. ריבית שמחושבת גם על הריבית שנצברה
5. פישינג	____	ה. הערך של האפשרות הטובה ביותר שוויתרנו עליה
6. אימות דו־שלבי	____	ו. הונאה שמתחזה לגוף מוכר כדי לגנוב פרטים
7. זכות	____	ז. ויתור על הנאה עכשיו בשביל תועלת גדולה יותר בהמשך
8. חובה	____	ח. קוד נוסף מעבר לסיסמה כדי להיכנס לחשבון
9. מסגרת אשראי	____	ט. טעות חשיבה שחוזרת על עצמה בגלל קיצורי דרך של המוח
10. ריבית דריבית	____	י. כסף שיוצא מהחשבון
11. אינפלציה	____	כ. כסף שנכנס לחשבון
12. פריים	____	ל. המחיר מחולק בכמות – הדרך להשוות בין אריזות

שלב ב' – מבינים ובוחרים

תרגיל 4: מה הטריק? משחק טריקים שיווקיים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. בסופר החלב והלחם נמצאים בקצה הרחוק של החנות. למה?

א. כדי שנעבור ליד הרבה מוצרים בדרך ב. כי אלה המוצרים הכי יקרים ג. במקרה

ד. כי שם קר יותר

2. המחיר על המדף: 19.90 ₪ במקום 20 ₪. איך נקרא הטריק?

א. מחיר עוגן ב. הנחת כמות ג. מחיר פסיכולוגי ד. מחיר ליחידה

3. "היה 299 ₪ – עכשיו 149 ₪!" מה הטריק העיקרי כאן?

א. גובה העיניים ב. מחסור ג. מחיר עוגן ד. תוכן ממומן

4. ממתקים קטנים מסודרים בדיוק ליד הקופה. למה?

א. כי הם בריאים ב. לעודד קנייה של רגע בזמן ההמתנה ג. כי אין להם מקום אחר

ד. כדי שלא ייגנבו

5. באתר כתוב: "נשארו רק 2 יחידות! 3 אנשים צופים עכשיו". מה הטריק?

א. מחסור ודחיפות ב. מחיר ליחידה ג. מסגור חיובי ד. הנחת כמות

6. אריזה של 500 גרם ב־15 ₪, ואריזה של 1 ק"ג ב־32 ₪. מה משתלם יותר?

א. האריזה הגדולה – תמיד זולה יותר ב. אי אפשר לדעת

ג. האריזה הקטנה – 3 ₪ ל־100 גרם ד. שתיהן אותו דבר

7. יוצרת תוכן אהובה ממליצה בהתלהבות על קרם פנים, ובפינה קטנה כתוב "בשיתוף". מה זה?

א. תוכן ממומן – פרסומת ב. ביקורת עצמאית ג. המלצה של חברה ד. מבצע 1+1

8. בסופר יש ריח של לחם טרי ומוזיקה רגועה ואיטית. מה המטרה?

א. שנקנה רק לחם ב. שהעובדים ייהנו ג. שנאט ונישאר יותר זמן בחנות

ד. שנצא מהר

9. אחרי שבוע עם הטלפון החדש, ההתרגשות נעלמה וכבר רוצים דגם חדש יותר. איך נקראת התופעה?

א. דחיית סיפוקים ב. הסתגלות – "אושר על המדף" חולף ג. עלות שקועה

ד. מחיר פסיכולוגי

10. איזו פעולה היא דוגמה לדחיית סיפוקים?

א. קונים שני מוצרים כי יש 1+1 ב. מוסיפים לעגלה כל מה שאהבנו

ג. קונים מיד כי זה במבצע ד. מחכים 24 שעות לפני קנייה ובודקים אם עדיין רוצים

11. המוצרים היקרים מסודרים בדרך כלל...

א. ליד היציאה ב. בגובה העיניים ג. במדף התחתון ד. במחסן

12. בקניון אין כמעט שעונים וחלונות החוצה. למה?

א. כדי לחסוך בחשמל ב. בגלל חוקי בטיחות ג. כדי שנאבד תחושת זמן ונבלה יותר

ד. במקרה

תרגיל 5: מסבירים במילים שלנו

לכל שאלה כתובה התשובה הנכונה. הסבירו במשפט אחד או שניים למה היא נכונה.

1. בסופר החלב והלחם נמצאים בקצה הרחוק של החנות. למה? התשובה: כדי שנעבור ליד הרבה מוצרים בדרך. למה?

_____

_____

2. המחיר על המדף: 19.90 ₪ במקום 20 ₪. איך נקרא הטריק? התשובה: מחיר פסיכולוגי. למה?

_____

_____

3. "היה 299 ₪ – עכשיו 149 ₪!" מה הטריק העיקרי כאן? התשובה: מחיר עוגן. למה?

_____

_____

4. ממתקים קטנים מסודרים בדיוק ליד הקופה. למה? התשובה: לעודד קנייה של רגע בזמן ההמתנה. למה?

_____

_____

תרגיל 6: דג או לא דג? זיהוי הודעות הונאה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. הודעת טקסט: "החבילה שלך מעוכבת. לתשלום 4.90 ₪ דמי משלוח היכנסו לקישור תוך שעה" (ולא הזמנתם כלום).

א. הודעה סבירה ב. ניסיון הונאה

2. "זכית באוזניות! כדי לקבל את הפרס שלח/י את הקוד שקיבלת עכשיו ב־SMS."

א. ניסיון הונאה ב. הודעה סבירה

3. אחרי שהזמנתם בעצמכם באתר מוכר, מגיע מייל עם מספר ההזמנה שלכם ותאריך משלוח, בלי קישור לתשלום.

א. הודעה סבירה ב. ניסיון הונאה

4. שיחת טלפון: "שלום, מדברים מהבנק. יש פעילות חשודה. תקריא/י לי את הקוד שנשלח אליך כדי שנחסום."

א. הודעה סבירה ב. ניסיון הונאה

5. הודעה מחבר בטלפון חדש: "היי, זה אני, החלפתי מספר. דחוף, תעביר/י לי 300 ₪ עכשיו, אחזיר מחר. אל תספר/י לאף אחד".

א. הודעה סבירה ב. ניסיון הונאה

6. מייל "מחברת התקשורת": "החשבון שלך ייחסם היום! עדכן פרטים בכתובת service-secure-update.co" (הכתובת לא דומה לאתר הרשמי).

א. ניסיון הונאה ב. הודעה סבירה

7. המורה כותבת בקבוצת הכיתה: "מחר מביאים 20 ₪ לסיור, במזומן, למזכירות".

א. הודעה סבירה ב. ניסיון הונאה

8. מודעה ברשת: "השקעה מובטחת! הפקידו 500 ₪ וקבלו 5,000 ₪ תוך שבוע – בלי סיכון".

א. ניסיון הונאה ב. הודעה סבירה

9. אפליקציית הבנק (שהורדתם מחנות האפליקציות הרשמית) שולחת התראה: "בוצע חיוב של 35 ₪ בבית קפה" – ואכן קניתם שם.

א. ניסיון הונאה ב. הודעה סבירה

10. חנות ברשת מוכרת נעלי ספורט חדשות ב־79 ₪ במקום 600 ₪. אין כתובת, אין טלפון, והתשלום רק בהעברה לחשבון פרטי.

א. הודעה סבירה ב. ניסיון הונאה

11. "לקוח יקר, זיהינו בעייה בחשבונך. לחץ כאן לאמת את זהותך ולהזין סיסמה".

א. ניסיון הונאה ב. הודעה סבירה

12. אתר שבו אתם קונים מבקש להפעיל אימות דו־שלבי בהגדרות החשבון שלכם.

א. ניסיון הונאה ב. הודעה סבירה

תרגיל 7: מסבירים במילים שלנו

לכל שאלה כתובה התשובה הנכונה. הסבירו במשפט אחד או שניים למה היא נכונה.

1. הודעת טקסט: "החבילה שלך מעוכבת. לתשלום 4.90 ₪ דמי משלוח היכנסו לקישור תוך שעה" (ולא הזמנתם כלום). התשובה: ניסיון הונאה. למה?

2. "זכית באוזניות! כדי לקבל את הפרס שלח/י את הקוד שקיבלת עכשיו ב־SMS." התשובה: ניסיון הונאה. למה?

3. אחרי שהזמנתם בעצמכם באתר מוכר, מגיע מייל עם מספר ההזמנה שלכם ותאריך משלוח, בלי קישור לתשלום. התשובה: הודעה סבירה. למה?

4. שיחת טלפון: "שלום, מדברים מהבנק. יש פעילות חשודה. תקריא/י לי את הקוד שנשלח אליך כדי שנחסום." התשובה: ניסיון הונאה. למה?

תרגיל 8: חידון הריבית: פשוטה, דריבית ופריים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. 1,000 ₪ בריבית פשוטה של 5% לשנה, ל־3 שנים. כמה ריבית מקבלים?

א. 150 ₪ ב. 157.63 ₪ ג. 50 ₪ ד. 300 ₪

2. 1,000 ₪ בריבית דריבית של 5% לשנה, ל־3 שנים. מה הסכום הסופי (בעיגול)?

א. 1,150 ₪ ב. 1,157.63 ₪ ג. 1,015 ₪ ד. 1,500 ₪

3. מה ההבדל המרכזי בין ריבית פשוטה לריבית דריבית?

א. בדריבית אין קרן ב. אין הבדל ג. בפשוטה הריבית תמיד גבוהה יותר

ד. בדריבית מקבלים ריבית גם על הריבית שנצברה

4. לפי כלל ה־72, בריבית של 6% לשנה, בערך תוך כמה שנים הכסף יוכפל?

א. 72 שנים ב. 6 שנים ג. 20 שנים ד. 12 שנים

5. איך נקבעת בישראל ריבית הפריים?

א. כל בנק קובע כרצונו פעם בשנה ב. ריבית הבנק המרכזי פחות 1.5

ג. ריבית הבנק המרכזי + 1.5 נקודות אחוז ד. תמיד 10%

6. הלוואה ב"פריים + 2". אם הפריים הוא 6% (להמחשה), מה ריבית ההלוואה?

א. 4% ב. 6% ג. 12% ד. 8%

7. לווים 2,000 ₪ לשנה אחת בריבית פשוטה של 12%. כמה ריבית משלמים?

א. 24 ₪ ב. 2,240 ₪ ג. 120 ₪ ד. 240 ₪

8. למה שקל היום שווה יותר משקל בעוד שנה?

א. כי שטרות ישנים מתבלים ב. זה לא נכון ג. כי בעוד שנה יהיה שקל חדש

ד. אפשר להרוויח עליו ריבית, והמחירים עלולים לעלות

9. 10,000 ₪ ל־20 שנה ב־5% לשנה: בריבית פשוטה מגיעים ל־20,000 ₪. בריבית דריבית בערך...

א. 26,533 ₪ ב. 20,000 ₪ ג. 15,000 ₪ ד. 100,000 ₪

10. מי "מרוויח" מריבית דריבית?

א. אף אחד ב. החוסך – ומי שחייב משלם יותר עם הזמן ג. רק הבנק ד. רק הממשלה

11. הלוואה של 5,000 ₪ ל־24 חודשים, 8% לשנה, החזר חודשי של כ־226 ₪. כמה ריבית בערך משלמים בסך הכול?

א. כ־26 ₪ ב. כ־800 ₪ ג. 0 ₪ ד. כ־427 ₪

12. חוסכים 1,000 ₪ בריבית דריבית של 10% לשנה. כמה יהיו אחרי שנתיים?

א. 2,000 ₪ ב. 1,100 ₪ ג. 1,210 ₪ ד. 1,200 ₪

תרגיל 9: מסבירים במילים שלנו

לכל שאלה כתובה התשובה הנכונה. הסבירו במשפט אחד או שניים למה היא נכונה.

1. 1,000 ₪ בריבית פשוטה של 5% לשנה, ל־3 שנים. כמה ריבית מקבלים? התשובה: 150 ₪. למה?

2. 1,000 ₪ בריבית דריבית של 5% לשנה, ל־3 שנים. מה הסכום הסופי (בעיגול)? התשובה: 1,157.63 ₪. למה?

3. מה ההבדל המרכזי בין ריבית פשוטה לריבית דריבית? התשובה: בדריבית מקבלים ריבית גם על הריבית שנצברה. למה?

4. לפי כלל ה־72, בריבית של 6% לשנה, בערך תוך כמה שנים הכסף יוכפל? התשובה: 12 שנים. למה?

תרגיל 10: חידון הבנק המרכזי ויציבות המחירים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה המטרה המרכזית של הבנק המרכזי?

א. לנהל חשבונות לתלמידים ב. שמירה על יציבות המחירים ג. להרוויח כמה שיותר

ד. לקבוע מחירי מוצרים בסופר

2. מה הכלי העיקרי של הבנק המרכזי?

א. קביעת המשכורות ב. מכירת מניות ג. קביעת הריבית במשק ד. גביית מסים

3. המחירים במשק עולים מהר מדי. מה הבנק המרכזי צפוי לעשות?

א. להעלות ריבית ב. להדפיס יותר כסף ג. להוריד ריבית ד. לא כלום

4. מה זו אינפלציה?

א. ירידה במשכורות ב. עלייה כללית ומתמשכת ברמת המחירים

ג. עלייה במחיר מוצר אחד ד. הדפסת שטרות חדשים

5. מה ההבדל בין הבנק המרכזי לבנק מסחרי?

א. הבנק המסחרי מדפיס כסף ב. הבנק המרכזי נותן הלוואות לתלמידים

ג. הבנק המרכזי הוא גוף ציבורי שלא פועל למטרת רווח ולא מנהל חשבונות לציבור

ד. אין הבדל

6. הבנק המרכזי הוריד ריבית. מה צפוי לקרות להלוואות בריבית משתנה?

א. ההלוואות יבוטלו ב. שום דבר ג. ההחזר צפוי לעלות ד. ההחזר החודשי צפוי לרדת

7. מי מנפיק את השטרות והמטבעות במדינה?

א. רשות המסים ב. הבנק המרכזי ג. כל בנק מסחרי ד. העירייה

8. למה גם דפלציה (ירידת מחירים מתמשכת) מסוכנת?

א. כי הכול נהיה חינם ב. היא לא מסוכנת בכלל ג. כי אין יותר כסף

ד. אנשים דוחים קניות והמשק מאט

9. אינפלציה גבוהה פוגעת במיוחד ב...

א. רק בבנקים ב. רק בתיירים ג. אף אחד

ד. חוסכים ובמשפחות שההכנסה שלהן לא עולה

10. אחרי שהבנק המרכזי מעלה ריבית, מתי מרגישים את ההשפעה המלאה על המחירים?

א. אף פעם ב. אחרי חודשים ג. אחרי 50 שנה ד. באותו יום

11. איזה תפקיד אינו של הבנק המרכזי?

א. שמירה על יציבות המערכת הפיננסית ב. קביעת מחיר הלחם בסופר

ג. ניהול יתרות מטבע חוץ ד. פיקוח על הבנקים

12. "הבנק של הבנקים" – למה הכינוי מתאים לבנק המרכזי?

א. כי הוא שייך לבנקים המסחריים

ב. כי הבנקים המסחריים מחזיקים בו כסף ויכולים ללוות ממנו

ג. כי הוא הבנק הכי גדול לציבור ד. כי הוא פתוח רק בשבת

תרגיל 11: מסבירים במילים שלנו

לכל שאלה כתובה התשובה הנכונה. הסבירו במשפט אחד או שניים למה היא נכונה.

1. מה המטרה המרכזית של הבנק המרכזי? התשובה: שמירה על יציבות המחירים. למה?

2. מה הכלי העיקרי של הבנק המרכזי? התשובה: קביעת הריבית במשק. למה?

3. המחירים במשק עולים מהר מדי. מה הבנק המרכזי צפוי לעשות? התשובה: להעלות ריבית. למה?

4. מה זו אינפלציה? התשובה: עלייה כללית ומתמשכת ברמת המחירים. למה?

תרגיל 12: האתגר הגדול – משחק הסיכום הדיגיטלי

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה עדיף לשאול לפני קנייה גדולה?

א. על מה אני מוותר/ת אם אקנה? ב. כמה חברים כבר קנו? ג. איזה צבע הכי יפה?

ד. האם יש הנחה של היום?

2. "כולם בכיתה קנו את זה, אז אני חייב/ת" – איזו הטיה?

א. מסגור ב. אפקט העדר ג. עיגון ד. עלות שקועה

3. מנוי שלא משתמשים בו, אבל ממשיכים "כי כבר שילמנו" – איזו הטיה?

א. הטיית אישור ב. עלות שקועה ג. ביטחון יתר ד. מחיר פסיכולוגי

4. אריזת 1 ק"ג ב־32 ₪ מול 500 גרם ב־15 ₪. מה משתלם?

א. שווה ב. 1 ק"ג ב־32 ₪ ג. 500 גרם ב־15 ₪ ד. אי אפשר לדעת

5. "נשארו רק 2 יחידות!" – זה טריק של...

א. גובה העיניים ב. מחסור ודחיפות ג. מחיר ליחידה ד. הנחת כמות

6. הודעה: "החבילה מעוכבת, שלמו 4.90 ₪ בקישור" – מה עושים?

א. לא לוחצים, ובודקים בעצמנו באתר הרשמי ב. לוחצים כי זה סכום קטן

ג. שולחים לחברים ד. עונים להודעה

7. מישהו "מהבנק" מבקש בטלפון את הקוד שנשלח אליכם. מה עושים?

א. מקריאים את הקוד ב. מנתקים ומתקשרים לבנק במספר הרשמי

ג. מחכים שיתקשר שוב ד. שולחים את הקוד בהודעה

8. מה הופך סיסמה לחזקה?

א. אורך, ושונה לכל חשבון ב. תאריך הלידה שלי ג. אותה סיסמה בכל מקום

ד. המילה "סיסמה"

9. עוזר בינה מלאכותית חישב: 12 × 99 = 1,198. מה עושים?

א. מוותרים על הקנייה ב. בודקים במחשבון ומגלים שהתשובה הנכונה 1,188

ג. סומכים עליו – הוא מחשב ד. שואלים שאלה אחרת

10. איזה מידע מותר להזין לעוזר בינה מלאכותית?

א. סיסמה לחשבון הבנק ב. נתונים כלליים ומעוגלים, בלי פרטים מזהים

ג. מספר כרטיס האשראי ד. צילום תעודת זהות

11. בתדפיס החשבון, מה זו "זכות"?

א. כסף שיצא מהחשבון ב. עמלה ג. כסף שנכנס לחשבון ד. ריבית חובה

12. יתרה 150 ₪, חיוב (חובה) של 200 ₪. מה היתרה החדשה?

א. 0 ₪ ב. 50 ₪ ג. −50 ₪ (מינוס) ד. 350 ₪

13. כרטיס חיוב מיידי (דביט) שונה מכרטיס אשראי כי...

א. משלמים פעם בשנה ב. הוא תמיד בחינם ג. אי אפשר לקנות בו ברשת

ד. הכסף יורד מהחשבון מיד או תוך זמן קצר

14. 1,000 ₪ בריבית דריבית של 10% לשנתיים יהיו...

א. 1,100 ₪ ב. 1,020 ₪ ג. 1,210 ₪ ד. 1,200 ₪

15. הבנק המרכזי מעלה ריבית כדי...

א. לבטל הלוואות ב. להאט את קצב עליית המחירים ג. להעלות את מחירי הדירות

ד. לעזור ללווים

16. מה זו אינפלציה?

א. עלייה במחיר של מוצר אחד ב. ירידת מחירים ג. עלייה כללית ומתמשכת במחירים

ד. מס חדש

תרגיל 13: מסבירים במילים שלנו

לכל שאלה כתובה התשובה הנכונה. הסבירו במשפט אחד או שניים למה היא נכונה.

1. מה עדיף לשאול לפני קנייה גדולה? התשובה: על מה אני מוותר/ת אם אקנה?. למה?

2. "כולם בכיתה קנו את זה, אז אני חייב/ת" – איזו הטיה? התשובה: אפקט העדר. למה?

3. מנוי שלא משתמשים בו, אבל ממשיכים "כי כבר שילמנו" – איזו הטיה? התשובה: עלות שקועה. למה?

4. אריזת 1 ק"ג ב־32 ₪ מול 500 גרם ב־15 ₪. מה משתלם? התשובה: 500 גרם ב־15 ₪. למה?

שלב ג' – מיישמים וכותבים

תרגיל 14: בודקים הצעה עם עוזר דיגיטלי – סידור שלבים

כתבו בכל ריבוע את מספר השלב לפי הסדר הנכון.

1. בודקים הצעת "תשלומים" בעזרת עוזר בינה מלאכותית

	מתייעצים עם מבוגר ומחליטים
	משווים למסמך ההצעה או למקור רשמי
	מנסחים בקשה ברורה: תפקיד, הקשר, משימה וצורת תשובה
	מורידים מההצעה כל פרט אישי (שם, כרטיס, תעודת זהות)
	מבקשים מהעוזר להציג את החישוב שלב אחר שלב
	בודקים את החישוב בעצמנו במחשבון

2. בונים תקציב חודשי בעזרת העוזר

	בודקים שהסכומים מסתכמים בהכנסה
	מתאימים את התקציב לעדיפויות שלנו
	מבקשים מהעוזר לסדר בטבלה ולהציע חלוקה
	מעדכנים בסוף החודש לפי מה שקרה באמת
	רושמים הוצאות קבועות ומשתנות
	רושמים את ההכנסות החודשיות

3. קיבלנו מהעוזר "עובדה" שנשמעת מוזרה

	מחליטים אם להשתמש במידע – או לזרוק אותו
	עוצרים ולא פועלים מיד
	משווים בין המקורות
	שואלים את העוזר: על מה זה מבוסס?
	מחפשים את המידע במקור רשמי ואמין

4. ההצעה: 12 תשלומים של 99 ₪ או 1,099 ₪ במזומן – מה מחשבים?

	שואלים: האם שווה לי לשלם 89 ₪ כדי לפרוס?
	מחסרים: 1,188 − 1,099
	ההפרש: 89 ₪ – זה המחיר של פריסת התשלום
	מקבלים: 1,188 ₪
	מכפילים: 12 × 99

תרגיל 15: אתגרי כתיבה

בחרו לפחות שניים וכתבו תשובה מלאה.

1. תארו מצב מהחיים שלכם שבו פעלה עליכם אחת ההטיות. איך הייתם יכולים לעצור אותה?

2. כתבו דוגמה חדשה משלכם להטיית העיגון בחנות או ברשת.

3. בחרו קנייה עתידית ותכננו אותה לפי מודל 6 השלבים.

4. מצאו עלון או מודעה אמיתיים וסמנו בהם 3 טריקים שיווקיים.

5. השוו מחיר ליחידה בין שני מוצרים שיש בבית.

6. כתבו לעצמכם 3 כללים לקנייה חכמה.

חזרה מסכמת

שאלות מכל הנושאים – בלי להציץ בחוברת!

1. הלוואה של 5,000 ₪ ל־24 חודשים, 8% לשנה, החזר חודשי של כ־226 ₪. כמה ריבית בערך משלמים בסך הכול?

א. כ־800 ₪ ב. כ־26 ₪ ג. כ־427 ₪ ד. 0 ₪

2. עוזר בינה מלאכותית חישב: 12 × 99 = 1,198. מה עושים?

א. סומכים עליו – הוא מחשב ב. מוותרים על הקנייה ג. שואלים שאלה אחרת

ד. בודקים במחשבון ומגלים שהתשובה הנכונה 1,188

3. אתר שבו אתם קונים מבקש להפעיל אימות דו־שלבי בהגדרות החשבון שלכם.

א. ניסיון הונאה ב. הודעה סבירה

4. אחרי שבוע עם הטלפון החדש, ההתרגשות נעלמה וכבר רוצים דגם חדש יותר. איך נקראת התופעה?

א. עלות שקועה ב. מחיר פסיכולוגי ג. הסתגלות – "אושר על המדף" חולף

ד. דחיית סיפוקים

5. מה הופך סיסמה לחזקה?

א. אורך, ושונה לכל חשבון ב. תאריך הלידה שלי ג. המילה "סיסמה"

ד. אותה סיסמה בכל מקום

6. אינפלציה גבוהה פוגעת במיוחד ב...

א. חוסכים ובמשפחות שההכנסה שלהן לא עולה ב. רק בתיירים ג. רק בבנקים

ד. אף אחד

7. מה הכלי העיקרי של הבנק המרכזי?

א. קביעת הריבית במשק ב. קביעת המשכורות ג. מכירת מניות ד. גביית מסים

8. המורה כותבת בקבוצת הכיתה: "מחר מביאים 20 ₪ לסיור, במזומן, למזכירות".

א. ניסיון הונאה ב. הודעה סבירה

משפט משלי

כתבו משפט אחד שמשתמש בשני הפריטים יחד.

1. דחיית סיפוקים + ויתור על הנאה עכשיו בשביל תועלת גדולה יותר בהמשך

2. מחיר ליחידה + המחיר מחולק בכמות – הדרך להשוות בין אריזות

3. ריבית דריבית + ריבית שמחושבת גם על הריבית שנצברה

4. עלות אלטרנטיבית + הערך של האפשרות הטובה ביותר שוויתרנו עליה

בדיקה עצמית

סמנו בעמודה המתאימה:

נושא	אני יודע/ת	כמעט	צריך עוד תרגול
שיעור 1: קבלת החלטות – רציונלי מול רגשי			
שיעור 2: איך מוכרים לנו – סודות הסופר והקניון			
שיעור 3: הונאות צרכניות וצרכנות בטוחה ברשת			
שיעור 4: עוזר דיגיטלי חכם – בינה מלאכותית ככלי לבדיקת כסף			
שיעור 5: הבנק המסחרי – שירותים, אמצעי תשלום ותדפיס חשבון			
שיעור 6: ערך הזמן של הכסף – ריבית פשוטה, ריבית דריבית ופריים			
שיעור 7: הבנק המרכזי – יציבות מחירים ומדיניות ריבית			
שיעור 8: סיכום ופרויקט – בונים משחק פיננסי			
מצגת היחידה – כל השיעורים			
מחשבונים: ריבית פשוטה מול דריבית, הלוואה וחיסכון			
סימולטור: קוראים תדפיס חשבון			
מילון המושגים הפיננסיים			
"מסע הכסף" – ערכת משחק לוח להדפסה			

מה למדתי? מה עדיין קשה לי?

שלב א' – מזהים ומתאימים

תרגיל 1: התאמה: הטיות חשיבה ומושגי החלטה

פריט	האות	בן הזוג
1. עיגון	ד	א. "אני תמיד מנחש נכון – אשים את כל החיסכון בהגרלה"
2. אפקט העדר	ה	ב. מוציאים היום את כל דמי הכיס, למרות שחוסכים לטיול בקיץ
3. הטיית ההווה	ב	ג. הכסף שהוצאתי על ההופעה – זה כסף שלא הלך לאופניים
4. שנאת הפסד	י	ד. "היה 400 ₪, עכשיו רק 199 ₪!" – המחיר הראשון גורם למבצע להיראות מצוין
5. עלות שקועה	ז	ה. "כל הכיתה קנתה את הנעליים האלה, אז גם אני חייב/ת"
6. הטיית אישור	ט	ו. אוכל וציוד לבית הספר מול אוזניות חדשות כשהישנות עובדות
7. אפקט המסגור	ח	ז. ממשיכים לשלם על מנוי לא נחוץ רק כי "כבר שילמנו חצי שנה"
8. ביטחון יתר	א	ח. "90% מהלקוחות מרוצים" נשמע טוב יותר מ"10% לא מרוצים"
9. עלות אלטרנטיבית	ג	ט. קוראים רק ביקורות טובות על הטלפון שכבר החלטנו לקנות
10. צורך מול רצון	ו	י. לא מוכרים כרטיס שלא נשתמש בו, כי "חבל להפסיד" את מה ששילמנו

תרגיל 2: זכות או חובה? מיון פעולות בחשבון

זכות – כסף נכנס	חובה – כסף יוצא
מענק מצטיינים שהופקד לחשבון	עמלת פעולה
משכורת מעבודה בחופש	הוראת קבע לחוג
הפקדת שיק	חיוב חודשי של כרטיס אשראי
ריבית זכות על פיקדון	משיכת מזומן מכספומט
העברה מסבתא ליום הולדת	ריבית חובה על מינוס
קבלת כסף מחבר באפליקציית תשלום	תשלום בכרטיס חיוב מיידי בקנטינה
החזר כספי על מוצר שהוחזר	העברה בנקאית לחנות ברשת

תרגיל 3: התאמה: מושגי המפתח של היחידה

פריט	האות	בן הזוג
1. עלות אלטרנטיבית	ה	א. הגבול שעד אליו מותר להיות במינוס
2. הטיה קוגניטיבית	ט	ב. עלייה כללית ומתמשכת ברמת המחירים
3. דחיית סיפוקים	ז	ג. ריבית בסיס: ריבית הבנק המרכזי ועוד 1.5 נקודות אחוז
4. מחיר ליחידה	ל	ד. ריבית שמחושבת גם על הריבית שנצברה
5. פישינג	ו	ה. הערך של האפשרות הטובה ביותר שוויתרנו עליה
6. אימות דו־שלבי	ח	ו. הונאה שמתחזה לגוף מוכר כדי לגנוב פרטים
7. זכות	כ	ז. ויתור על הנאה עכשיו בשביל תועלת גדולה יותר בהמשך

8. חובה	י	ח. קוד נוסף מעבר לסיסמה כדי להיכנס לחשבון
9. מסגרת אשראי	א	ט. טעות חשיבה שחוזרת על עצמה בגלל קיצורי דרך של המוח
10. ריבית דריבית	ד	י. כסף שיוצא מהחשבון
11. אינפלציה	ב	כ. כסף שנכנס לחשבון
12. פריים	ג	ל. המחיר מחולק בכמות – הדרך להשוות בין אריזות

שלב ב' – מבינים ובוחרים

תרגיל 4: מה הטריק? משחק טריקים שיווקיים

1. בסופר החלב והלחם נמצאים בקצה הרחוק של החנות. למה?

א. כדי שנעבור ליד הרבה מוצרים בדרך

2. המחיר על המדף: 19.90 ₪ במקום 20 ₪. איך נקרא הטריק?

ג. מחיר פסיכולוגי

3. "היה 299 ₪ – עכשיו 149 ₪!" מה הטריק העיקרי כאן?

ג. מחיר עוגן

4. ממתקים קטנים מסודרים בדיוק ליד הקופה. למה?

ב. לעודד קנייה של רגע בזמן ההמתנה

5. באתר כתוב: "נשארו רק 2 יחידות! 3 אנשים צופים עכשיו". מה הטריק?

א. מחסור ודחיפות

6. אריזה של 500 גרם ב־15 ₪, ואריזה של 1 ק"ג ב־32 ₪. מה משתלם יותר?

ג. האריזה הקטנה – 3 ₪ ל־100 גרם

7. יוצרת תוכן אהובה ממליצה בהתלהבות על קרם פנים, ובפינה קטנה כתוב "בשיתוף". מה זה?

א. תוכן ממומן – פרסומת

8. בסופר יש ריח של לחם טרי ומוזיקה רגועה ואיטית. מה המטרה?

ג. שנאט ונישאר יותר זמן בחנות

9. אחרי שבוע עם הטלפון החדש, ההתרגשות נעלמה וכבר רוצים דגם חדש יותר. איך נקראת התופעה?

ב. הסתגלות – "אושר על המדף" חולף

10. איזו פעולה היא דוגמה לדחיית סיפוקים?

ד. מחכים 24 שעות לפני קנייה ובודקים אם עדיין רוצים

11. המוצרים היקרים מסודרים בדרך כלל...

ב. בגובה העיניים

12. בקניון אין כמעט שעונים וחלונות החוצה. למה?

ג. כדי שנאבד תחושת זמן ונבלה יותר

תרגיל 5: מסבירים במילים שלנו

1. בסופר החלב והלחם נמצאים בקצה הרחוק של החנות. למה? התשובה: כדי שנעבור ליד הרבה מוצרים בדרך. למה?

מוצרי יסוד בסוף החנות מאריכים את המסלול – וכך נחשפים ליותר מוצרים ולקניות לא מתוכננות.

2. המחיר על המדף: 19.90 ₪ במקום 20 ₪. איך נקרא הטריק? התשובה: מחיר פסיכולוגי. למה?

מחיר פסיכולוגי: המוח "מעגל למטה" ורואה 19 ולא 20, אף שההפרש הוא 10 אגורות.

3. "היה 299 ₪ – עכשיו 149 ₪!" מה הטריק העיקרי כאן? התשובה: מחיר עוגן. למה?

המחיר "הקודם" משמש עוגן ומשפיע על התחושה שהמבצע משתלם – גם אם המוצר מעולם לא נמכר ב־299.

4. ממתקים קטנים מסודרים בדיוק ליד הקופה. למה? התשובה: לעודד קנייה של רגע בזמן ההמתנה. למה?

ליד הקופה מחכים ומשתעממים – מוצר קטן וזול "נזרק" לעגלה בלי תכנון (קנייה אימפולסיבית).

תרגיל 6: דג או לא דג? זיהוי הודעות הונאה

1. הודעת טקסט: "החבילה שלך מעוכבת. לתשלום 4.90 ₪ דמי משלוח היכנסו לקישור תוך שעה" (ולא הזמנתם כלום).

ב. ניסיון הונאה

2. "זכית באוזניות! כדי לקבל את הפרס שלח/י את הקוד שקיבלת עכשיו ב־SMS."

א. ניסיון הונאה

3. אחרי שהזמנתם בעצמכם באתר מוכר, מגיע מייל עם מספר ההזמנה שלכם ותאריך משלוח, בלי קישור לתשלום.

א. הודעה סבירה

4. שיחת טלפון: "שלום, מדברים מהבנק. יש פעילות חשודה. תקריא/י לי את הקוד שנשלח אליך כדי שנחסום."

ב. ניסיון הונאה

5. הודעה מחבר בטלפון חדש: "היי, זה אני, החלפתי מספר. דחוף, תעביר/י לי 300 ₪ עכשיו, אחזיר מחר. אל תספר/י לאף אחד".

ב. ניסיון הונאה

6. מייל "מחברת התקשורת": "החשבון שלך ייחסם היום! עדכן פרטים בכתובת service-secure-update.co" (הכתובת לא דומה לאתר הרשמי).

א. ניסיון הונאה

7. המורה כותבת בקבוצת הכיתה: "מחר מביאים 20 ₪ לסיור, במזומן, למזכירות".

א. הודעה סבירה

8. מודעה ברשת: "השקעה מובטחת! הפקידו 500 ₪ וקבלו 5,000 ₪ תוך שבוע – בלי סיכון".

א. ניסיון הונאה

9. אפליקציית הבנק (שהורדתם מחנות האפליקציות הרשמית) שולחת התראה: "בוצע חיוב של 35 ₪ בבית קפה" – ואכן קניתם שם.

ב. הודעה סבירה

10. חנות ברשת מוכרת נעלי ספורט חדשות ב־79 ₪ במקום 600 ₪. אין כתובת, אין טלפון, והתשלום רק בהעברה לחשבון פרטי.

ב. ניסיון הונאה

11. "לקוח יקר, זיהינו בעייה בחשבונך. לחץ כאן לאמת את זהותך ולהזין סיסמה".

א. ניסיון הונאה

12. אתר שבו אתם קונים מבקש להפעיל אימות דו־שלבי בהגדרות החשבון שלכם.

ב. הודעה סבירה

תרגיל 7: מסבירים במילים שלנו

1. הודעת טקסט: "החבילה שלך מעוכבת. לתשלום 4.90 ₪ דמי משלוח היכנסו לקישור תוך שעה" (ולא הזמנתם כלום). התשובה: ניסיון הונאה. למה?

סמישינג קלאסי: סכום קטן כדי שלא נחשוד, דחיפות וקישור – המטרה היא לגנוב את פרטי הכרטיס.

2. "זכית באוזניות! כדי לקבל את הפרס שלח/י את הקוד שקיבלת עכשיו ב־SMS." התשובה: ניסיון הונאה. למה?

קוד אימות שנשלח אליכם הוא המפתח לחשבון שלכם – לעולם לא מוסרים אותו, גם לא תמורת "פרס".

3. אחרי שהזמנתם בעצמכם באתר מוכר, מגיע מייל עם מספר ההזמנה שלכם ותאריך משלוח, בלי קישור לתשלום. התשובה: הודעה סבירה. למה?

הודעה שמתאימה לפעולה שעשיתם, עם פרטים נכונים ובלי בקשה לתשלום או לפרטים – סבירה. ובכל זאת, את הסטטוס עדיף לבדוק דרך האתר עצמו.

4. שיחת טלפון: "שלום, מדברים מהבנק. יש פעילות חשודה. תקריא/י לי את הקוד שנשלח אליך כדי שנחסום." התשובה: ניסיון הונאה. למה?

בנק אמיתי לא מבקש להקריא קוד. מנתקים ומתקשרים בעצמכם למספר הרשמי של הבנק.

תרגיל 8: חידון הריבית: פשוטה, דריבית ופריים

1. 1,000 ₪ בריבית פשוטה של 5% לשנה, ל־3 שנים. כמה ריבית מקבלים?

א. 150 ₪

2. 1,000 ₪ בריבית דריבית של 5% לשנה, ל־3 שנים. מה הסכום הסופי (בעיגול)?

ב. 1,157.63 ₪

3. מה ההבדל המרכזי בין ריבית פשוטה לריבית דריבית?

ד. בדריבית מקבלים ריבית גם על הריבית שנצברה

4. לפי כלל ה־72, בריבית של 6% לשנה, בערך תוך כמה שנים הכסף יוכפל?

ד. 12 שנים

5. איך נקבעת בישראל ריבית הפריים?

ג. ריבית הבנק המרכזי + 1.5 נקודות אחוז

6. הלוואה ב"פריים + 2". אם הפריים הוא 6% (להמחשה), מה ריבית ההלוואה?

ד. 8%

7. לווים 2,000 ₪ לשנה אחת בריבית פשוטה של 12%. כמה ריבית משלמים?

ד. 240 ₪

8. למה שקל היום שווה יותר משקל בעוד שנה?

ד. אפשר להרוויח עליו ריבית, והמחירים עלולים לעלות

9. 10,000 ₪ ל־20 שנה ב־5% לשנה: בריבית פשוטה מגיעים ל־20,000 ₪. בריבית דריבית בערך...

א. 26,533 ₪

10. מי "מרוויח" מריבית דריבית?

ב. החוסך – ומי שחייב משלם יותר עם הזמן

11. הלוואה של 5,000 ₪ ל־24 חודשים, 8% לשנה, החזר חודשי של כ־226 ₪. כמה ריבית בערך משלמים בסך הכול?

ד. כ־427 ₪

12. חוסכים 1,000 ₪ בריבית דריבית של 10% לשנה. כמה יהיו אחרי שנתיים?

ג. 1,210 ₪

תרגיל 9: מסבירים במילים שלנו

1. 1,000 ₪ בריבית פשוטה של 5% לשנה, ל־3 שנים. כמה ריבית מקבלים? התשובה: 150 ₪. למה?

1,000 × 0.05 × 3 = 150 ₪.

2. 1,000 ₪ בריבית דריבית של 5% לשנה, ל־3 שנים. מה הסכום הסופי (בעיגול)? התשובה: 1,157.63 ₪. למה?

1,000 × 1.05^3 = 1,157.63 ₪ – יותר מ־1,150 ₪ בגלל ריבית על הריבית.

3. מה ההבדל המרכזי בין ריבית פשוטה לריבית דריבית? התשובה: בדריבית מקבלים ריבית גם על הריבית שנצברה. למה?

בריבית פשוטה – רק על הקרן. בדריבית – על הקרן ועל הריבית שנוספה, ולכן הסכום גדל מהר יותר.

4. לפי כלל ה־72, בריבית של 6% לשנה, בערך תוך כמה שנים הכסף יוכפל? התשובה: 12 שנים. למה?

72 ÷ 6 = 12 שנים (קירוב טוב לריבית דריבית).

תרגיל 10: חידון הבנק המרכזי ויציבות המחירים

1. מה המטרה המרכזית של הבנק המרכזי?

ב. שמירה על יציבות המחירים

2. מה הכלי העיקרי של הבנק המרכזי?

ג. קביעת הריבית במשק

3. המחירים במשק עולים מהר מדי. מה הבנק המרכזי צפוי לעשות?

א. להעלות ריבית

4. מה זו אינפלציה?

ב. עלייה כללית ומתמשכת ברמת המחירים

5. מה ההבדל בין הבנק המרכזי לבנק מסחרי?

ג. הבנק המרכזי הוא גוף ציבורי שלא פועל למטרת רווח ולא מנהל חשבונות לציבור

6. הבנק המרכזי הוריד ריבית. מה צפוי לקרות להלוואות בריבית משתנה?

ד. ההחזר החודשי צפוי לרדת

7. מי מנפיק את השטרות והמטבעות במדינה?

ב. הבנק המרכזי

8. למה גם דפלציה (ירידת מחירים מתמשכת) מסוכנת?

ד. אנשים דוחים קניות והמשק מאט

9. אינפלציה גבוהה פוגעת במיוחד ב...

ד. חוסכים ובמשפחות שההכנסה שלהן לא עולה

10. אחרי שהבנק המרכזי מעלה ריבית, מתי מרגישים את ההשפעה המלאה על המחירים?

ב. אחרי חודשים

11. איזה תפקיד אינו של הבנק המרכזי?

ב. קביעת מחיר הלחם בסופר

12. "הבנק של הבנקים" – למה הכינוי מתאים לבנק המרכזי?

ב. כי הבנקים המסחריים מחזיקים בו כסף ויכולים ללוות ממנו

תרגיל 11: מסבירים במילים שלנו

1. מה המטרה המרכזית של הבנק המרכזי? התשובה: שמירה על יציבות המחירים. למה?

המטרה העיקרית היא יציבות מחירים – אינפלציה נמוכה וצפויה.

2. מה הכלי העיקרי של הבנק המרכזי? התשובה: קביעת הריבית במשק. למה?

הריבית היא הכלי המרכזי – דרכה משפיעים על הלוואות, חיסכון והוצאות.

3. המחירים במשק עולים מהר מדי. מה הבנק המרכזי צפוי לעשות? התשובה: להעלות ריבית. למה?

העלאת ריבית מייקרת הלוואות ומעודדת חיסכון – הביקוש יורד וקצב עליית המחירים מאט.

4. מה זו אינפלציה? התשובה: עלייה כללית ומתמשכת ברמת המחירים. למה?

אינפלציה = עלייה כללית ומתמשכת במחירים; כל שקל קונה פחות.

תרגיל 12: האתגר הגדול – משחק הסיכום הדיגיטלי

1. מה עדיף לשאול לפני קנייה גדולה?

א. על מה אני מוותר/ת אם אקנה?

2. "כולם בכיתה קנו את זה, אז אני חייב/ת" – איזו הטיה?

ב. אפקט העדר

3. מנוי שלא משתמשים בו, אבל ממשיכים "כי כבר שילמנו" – איזו הטיה?

ב. עלות שקועה

4. אריזת 1 ק"ג ב־32 ₪ מול 500 גרם ב־15 ₪. מה משתלם?

ג. 500 גרם ב־15 ₪

5. "נשארו רק 2 יחידות!" – זה טריק של...

ב. מחסור ודחיפות

6. הודעה: "החבילה מעוכבת, שלמו 4.90 ₪ בקישור" – מה עושים?

א. לא לוחצים, ובודקים בעצמנו באתר הרשמי

7. מישהו "מהבנק" מבקש בטלפון את הקוד שנשלח אליכם. מה עושים?

ב. מנתקים ומתקשרים לבנק במספר הרשמי

8. מה הופך סיסמה לחזקה?

א. אורך, ושונה לכל חשבון

9. עוזר בינה מלאכותית חישב: 12 × 99 = 1,198. מה עושים?

ב. בודקים במחשבון ומגלים שהתשובה הנכונה 1,188

10. איזה מידע מותר להזין לעוזר בינה מלאכותית?

ב. נתונים כלליים ומעוגלים, בלי פרטים מזהים

11. בתדפיס החשבון, מה זו "זכות"?

ג. כסף שנכנס לחשבון

12. יתרה 150 ₪, חיוב (חובה) של 200 ₪. מה היתרה החדשה?

ג. −50 ₪ (מינוס)

13. כרטיס חיוב מיידי (דביט) שונה מכרטיס אשראי כי...

ד. הכסף יורד מהחשבון מיד או תוך זמן קצר

14. 1,000 ₪ בריבית דריבית של 10% לשנתיים יהיו...

ג. 1,210 ₪

15. הבנק המרכזי מעלה ריבית כדי...

ב. להאט את קצב עליית המחירים

16. מה זו אינפלציה?

ג. עלייה כללית ומתמשכת במחירים

תרגיל 13: מסבירים במילים שלנו

1. מה עדיף לשאול לפני קנייה גדולה? התשובה: על מה אני מוותר/ת אם אקנה?. למה?

שאלת העלות האלטרנטיבית מזכירה שכל בחירה היא גם ויתור.

2. "כולם בכיתה קנו את זה, אז אני חייב/ת" – איזו הטיה? התשובה: אפקט העדר. למה?

אפקט העדר: עושים מה שכולם עושים, בלי לבדוק אם זה מתאים לנו.

3. מנוי שלא משתמשים בו, אבל ממשיכים "כי כבר שילמנו" – איזו הטיה? התשובה: עלות שקועה. למה?

עלות שקועה: כסף שכבר הוצא לא חוזר – ההחלטה צריכה להתבסס על העתיד.

4. אריזת 1 ק"ג ב־32 ₪ מול 500 גרם ב־15 ₪. מה משתלם? התשובה: 500 גרם ב־15 ₪. למה?

15 ₪ ל־500 גרם = 3 ₪ ל־100 גרם; 32 ₪ לק"ג = 3.20 ₪ ל־100 גרם.

שלב ג' – מיישמים וכותבים

תרגיל 14: בודקים הצעה עם עוזר דיגיטלי – סידור שלבים

1. בודקים הצעת "תשלומים" בעזרת עוזר בינה מלאכותית

6	מתייעצים עם מבוגר ומחליטים
5	משווים למסמך ההצעה או למקור רשמי
2	מנסחים בקשה ברורה: תפקיד, הקשר, משימה וצורת תשובה
1	מורידים מההצעה כל פרט אישי (שם, כרטיס, תעודת זהות)
3	מבקשים מהעוזר להציג את החישוב שלב אחר שלב
4	בודקים את החישוב בעצמנו במחשבון

2. בונים תקציב חודשי בעזרת העוזר

4	בודקים שהסכומים מסתכמים בהכנסה
5	מתאימים את התקציב לעדיפויות שלנו
3	מבקשים מהעוזר לסדר בטבלה ולהציע חלוקה
6	מעדכנים בסוף החודש לפי מה שקרה באמת
2	רושמים הוצאות קבועות ומשתנות
1	רושמים את ההכנסות החודשיות

3. קיבלנו מהעוזר "עובדה" שנשמעת מוזרה

5	מחליטים אם להשתמש במידע – או לזרוק אותו
1	עוצרים ולא פועלים מיד
4	משווים בין המקורות
2	שואלים את העוזר: על מה זה מבוסס?
3	מחפשים את המידע במקור רשמי ואמין

4. ההצעה: 12 תשלומים של 99 ₪ או 1,099 ₪ במזומן – מה מחשבים?

5	שואלים: האם שווה לי לשלם 89 ₪ כדי לפרוס?
3	מחסרים: 1,188 − 1,099
4	ההפרש: 89 ₪ – זה המחיר של פריסת התשלום
2	מקבלים: 1,188 ₪
1	מכפילים: 12 × 99

תרגיל 15: אתגרי כתיבה

1. תארו מצב מהחיים שלכם שבו פעלה עליכם אחת ההטיות. איך הייתם יכולים לעצור אותה?

תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

2. כתבו דוגמה חדשה משלכם להטיית העיגון בחנות או ברשת.

תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

3. בחרו קנייה עתידית ותכננו אותה לפי מודל 6 השלבים.

תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

4. מצאו עלון או מודעה אמיתיים וסמנו בהם 3 טריקים שיווקיים.

תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

5. השוו מחיר ליחידה בין שני מוצרים שיש בבית.

תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

6. כתבו לעצמכם 3 כללים לקנייה חכמה.

תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

חזרה מסכמת

1. הלוואה של 5,000 ₪ ל־24 חודשים, 8% לשנה, החזר חודשי של כ־226 ₪. כמה ריבית בערך משלמים בסך הכול?

ג. כ־427 ₪

2. עוזר בינה מלאכותית חישב: 12 × 99 = 1,198. מה עושים?

ד. בודקים במחשבון ומגלים שהתשובה הנכונה 1,188

3. אתר שבו אתם קונים מבקש להפעיל אימות דו־שלבי בהגדרות החשבון שלכם.

ב. הודעה סבירה

4. אחרי שבוע עם הטלפון החדש, ההתרגשות נעלמה וכבר רוצים דגם חדש יותר. איך נקראת התופעה?

ג. הסתגלות – "אושר על המדף" חולף

5. מה הופך סיסמה לחזקה?

א. אורך, ושונה לכל חשבון

6. אינפלציה גבוהה פוגעת במיוחד ב...

א. חוסכים ובמשפחות שההכנסה שלהן לא עולה

7. מה הכלי העיקרי של הבנק המרכזי?

א. קביעת הריבית במשק

8. המורה כותבת בקבוצת הכיתה: "מחר מביאים 20 ₪ לסיור, במזומן, למזכירות".

ב. הודעה סבירה

משפט משלי

1. דחיית סיפוקים + ויתור על הנאה עכשיו בשביל תועלת גדולה יותר בהמשך

תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

2. מחיר ליחידה + המחיר מחולק בכמות – הדרך להשוות בין אריזות

תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

3. ריבית דריבית + ריבית שמחושבת גם על הריבית שנצברה

תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

4. עלות אלטרנטיבית + הערך של האפשרות הטובה ביותר שוויתרנו עליה

תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

כסף בראש · יצרה: רוית ראש בן ישי · https://chinuch-finansi-tet-shiurim.sites.tab.bot/